

ВІДГУК
офіційного опонента
на дисертаційну роботу Новікової Ольги Сергіївни
на тему «Інноваційні механізми сталого розвитку аграрного сектору
економіки», подану на здобуття наукового ступеня
доктора економічних наук за спеціальністю 08.00.03 - економіка та
управління національним господарством

Актуальність теми дослідження. Стабілізація економічного розвитку галузей та секторів національної економіки має ґрунтуватися на досягненні та підтриманні ними адекватних завданням розширеного відтворення рівнів економічної ефективності діяльності товаровиробників та конкурентоспроможності продукції. При цьому забезпечення належного рівня ефективності та конкурентоспроможності може ґрунтуватися, передусім, на результативній мобілізації економічного потенціалу. В свою чергу, економічний потенціал аграрного виробництва формується та реалізується під впливом численних факторів, втім, його поступальний розвиток та підвищення економічної ефективності діяльності суб'єктів економічних відносин забезпечується лише в процесі провадження інноваційної діяльності, яка дозволяє створювати стійкі конкурентні переваги. Останнє зумовлює виключне значення побудови раціональних механізмів розвитку інноваційного потенціалу аграрного виробництва та систем управління ним, а отже, тема дисертаційної роботи О.С.Новікової є своєчасною та актуальною.

Представлене дисертаційне дослідження виконане відповідно до плану науково-дослідних робіт Сумського національного аграрного університету за темами «Управління конкурентоспроможністю підприємств на засадах інноваційного маркетингу» (номер державної реєстрації 0119U100250), в межах якої автором визначені теоретичні та методологічні засади формування та розвитку механізмів управління інноваційним розвитком з

врахування принципів екологічної взаємодії; «Формування механізму реалізації інтегрованого територіального управління в умовах переходу до сталого розвитку» (номер державної реєстрації 0117U006534), де автор представила системний та комплексний аналіз стану та ефективності використання землі у системі сталого сільського господарства та окреслити ключові проблеми та слабкі місця подальшого розвитку та теми «Напрямки соціально-економічного розвитку аграрного сектору економіки в умовах глобалізації світових ринків» (номер державної реєстрації 0117U000912), де автор визначила інновації як інструмент забезпечення сталого аграрного господарювання.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, їх достовірність. Якісний аналіз дисертації свідчить, що здобувачем виконане достатньо глибоке вивчення теоретичного базису поставленого наукового завдання. Список використаних джерел налічує 225 найменувань, серед яких наявні праці провідних вітчизняних та закордонних вчених. Дисертація характеризується чітким дотриманням при поданні матеріалів та результатів обраної автором логіко-структурної схеми дослідження. Сформульована мета та визначені завдання дослідження дозволили дисертанту вдало застосувати залучений методологічний та методичний інструментарій. Зміст дисертації повною мірою відповідає обраній темі дослідження. Обґрунтовані в дисертації рекомендації пройшли виробничу апробацію, що підтверджується відповідними документами. Отже, отримані при виконанні дисертаційної роботи Ольгою Сергіївною наукові положення, висновки, пропозиції та рекомендації є достатньо обґрунтованими та достовірними.

Ступінь новизни наукових положень. Наукова новизна дисертаційної роботи Новікової Ольги Сергіївни полягає в отриманні нового вирішення наукової проблеми розвитку інноваційного потенціалу аграрного

виробництва на засадах сталого розвитку. Слід зазначити, що автору вдалося обґрунтувати інтегрований методичний підхід до управління ланцюгами поставок з врахуванням принципів циркулярної економіки, як рушійної сили що забезпечує сталий розвиток та спрямована на оптимізацію фактора екологізації на основі впливу використання ресурсів і виробництва продукції.

Поряд з цим важливими результатами, що характеризуються новизною, а також розкривають повноту і зміст дисертаційного дослідження є: теоретико-методичний підхід до визначення поняття екологізація інноваційної діяльності, що розглядається як система, складовими елементами якої є ринкова, інформаційно-інтелектуальна, матеріально-технічна, організаційно-економічна, мотиваційна підсистеми, що взаємодіють між собою та забезпечують процес відтворення й розвитку в цілому через відтворювальний механізм, основними компонентами якого є відтворення мотивів, екологічного попиту, екологічно орієнтованої виробничої основи та екологічно орієнтованих людських факторів. Крім того в роботі обґрунтована класифікація мотиваційних механізмів суб'єктів інвестування в інноваційні механізми сталого розвитку аграрного виробництва, що на відміну від існуючих враховує інтереси громади та забезпечує можливість отримати конкурентну перевагу на ринку, за рахунок заповнення новоствореної ринкової ніші, впровадження енергозберігаючих технологій, отримання державних пільг та субсидій, кредитів та запобігання застосування економічних санкцій до підприємств

Подальший розвиток в дисертації отримало застосування методів проектного менеджменту формування інноваційного механізму, що залежить від специфіки об'єкту оцінювання та масштабів проекту, мети його проведення, доступної інформації та ресурсів для проведення аналізу, наявності проектів-аналогів, можливості порівняння ефектів від впровадження даного проекту та продовження виробництва за старими технологіями, форми власності на об'єкт впровадження, джерел

фінансування проекту, від того, який вид ефекту буде найважливішим при прийнятті рішення.

Повнота викладення у відкритому друку наукових положень дисертації. За темою дисертаційної роботи Новікової Ольги Сергіївни опублікована 38 наукових праць, в тому числі 2 розділи колективних монографій, 14 наукових статей у вітчизняних фахових виданнях, 4 у зарубіжних періодичних виданнях, в тому числі 2 – включених до наукометричних баз даних Scopus, та 18 публікації в матеріалах конференцій. Оприлюднені в публікаціях наукові положення не викликають сумнівів, не містять протиріч з базовими положеннями економічних наук, а також з достатньою повнотою відображають сутність та зміст матеріалів дисертаційного дослідження. Винесені на захист положення наукової новизни та основні результати дослідження з достатньою повнотою оприлюднені у відкритому друку. Вимоги щодо необхідної кількості статей у наукових фахових виданнях дотримано. Зміст автореферату відповідає змісту дисертації.

Відповідність дисертації встановленим вимогам. Дисертація Новікової Ольги Сергіївни «Інноваційні механізми сталого розвитку аграрного сектору економіки» складається із вступу, трьох розділів, висновків та пропозицій, викладена на 225 сторінках, у тому числі основного тексту – 178 сторінок, включає 26 таблиці та 16 рисунків і додатки.

У першому розділі розглянуто питання ідентифікації інноваційного потенціалу аграрного виробництва та його типології, структури економічного потенціалу в контексті імплементації інноваційно-інвестиційної моделі розвитку, визначення особливостей інноваційного потенціалу аграрного виробництва та періодизації його формування в умовах сталого розвитку.

У другому розділі окреслено пріоритетні напрями інноваційної діяльності в аграрному виробництві на засадах сталого розвитку, визначено особливості залучення джерел інвестиційних ресурсів в інноваційний розвиток, розглянуто динаміку ефективності аграрного виробництва та інтенсивності інноваційної діяльності його суб'єктів.

У третьому розділі визначено напрями реалізації та економічні наслідки інноваційної діяльності в аграрному виробництві, обґрунтовано механізми управління розвитком інноваційної діяльності в аграрному виробництві, розроблено моделі та процедури стратегічного управління інноваційним потенціалом аграрного виробництва на засадах сталого розвитку.

Дисертація Новікової Ольги Сергіївни «Інноваційні механізми сталого розвитку аграрного сектору економіки» за предметно-об'єктною сферою, змістовим наповненням та характером наукових результатів відповідає паспорту спеціальності 08.00.03 - економіка та управління національним господарством. Обсяг та оформлення дисертації є такими, що відповідають вимогам МОН України.

Практична цінність результатів дослідження. Результати дисертаційного дослідження характеризуються практичною значущістю в контексті можливості використання сільськогосподарськими товаровиробниками та органами державної влади та місцевого самоврядування запропонованих дисертантом теоретично-методичних узагальнень та практичних рекомендацій щодо формування механізмів інноваційного розвитку на засадах сталого розвитку. Рекомендації автора та окремі результати дисертаційного дослідження використовуються сільськогосподарськими товаровиробниками Сумської області, регіональними органами управління агропромисловим розвитком, а також у навчальному процесі Сумського національного аграрного університету, що підтверджено відповідними документами.

Зауваження до дисертаційної роботи. Не дивлячись на достатньо високий теоретико-методичний рівень підготовки дисертаційної роботи необхідно звернути увагу на наявні в ній окремі недоліки та дискусійні положення:

1. Автору доцільно було б поглибити обґрунтування дефініції «інноваційний механізм» шляхом ідентифікації його місця в структурі організаційно-економічного механізму аграрного виробництва.

2. При обґрунтуванні методичного підходу до управління інноваційними механізмами сталого розвитку аграрного виробництва (п. 2.3 дисертації) автор нечітко визначає інструменти управління, зосереджуючи основну увагу на функціональних стратегіях товаровиробників.

3. Створює науковий інтерес методологічний підхід автора щодо ієрархічності та взаємозв'язку конкретизованих інноваційних механізмів сталого розвитку (підрозділ 2.3), проте, він потребує більш глибокої конкретизації засобів та заходів мобілізації елементів економічного та інноваційного потенціалу.

4. При ідентифікації тенденцій інноваційної діяльності суб'єктів агробізнесу (розділ 2) автору доцільно було б більше уваги приділити класифікації інноваційних рішень та їх співвіднесенню з товарно-галузевою спеціалізацією та масштабами суб'єктів аграрного виробництва.

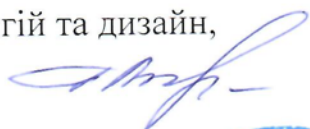
5. Потребує уточнення авторська позиція щодо відповідності або невідповідності виробничих можливостей впровадження інноваційних механізмів при ідентифікації контурів управління сталим розвитком аграрного виробництва.

Вказані зауваження відображають власну наукову позицію опонента і не заперечують можливості існування авторського бачення шляхів вирішення проблемних питань при розв'язанні завдань дисертаційного дослідження.

Висновок про відповідність дисертації вимогам МОН України.
Дисертація Новікової Ольги Сергіївни «Інноваційні механізми сталого

розвитку аграрного сектору економіки» виконана на актуальну тему, є завершеним самостійним дослідженням, характеризується науковою новизною та має практичне значення. Науково-обґрунтовані висновки і рекомендації в сукупності вирішують складне наукове завдання щодо обґрунтування теоретично-методичних та прикладних засад формування інноваційних механізмів сталого розвитку аграрного сектору економіки. Автором розкрито тему дисертації, досягнуто поставлену мету та виконано сформульовані завдання. За змістом і оформленням робота відповідає вимогам пп. 9, 11 та 12 «Порядку присудження наукових ступенів», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 року № 567 (зі змінами), а її автор – Новікова Ольга Сергіївна – заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.03 – економіка та управління національним господарством.

Проректор з наукової та інноваційної діяльності
Київського національного
університету технологій та дизайн,
д.е.н., професор

Л. М. Ганущак Єфіменко

Л. М. Ганущак - Єфіменко
[Handwritten signature]